

Hyvä kauppa

Eräs talonpoika oli lehmänsä vienyt markkinoille ja myynyt sen seitsemästä markasta. Paluu-matkallansa hän joutui kulkemaan lammikon ohitse ja kuuli jo kaukaa, miten siellä sammakot kurisivat: "kak, kak, kak, kak." - "Mitä mar," hän itseksensä jupisi, "päin mäntyä nuot huutavat: seitsemän markkaa minä sain enkä kahdeksaa." Sitten lammen rannalle ehdittyänsä huusi hän noille: "tehän vasta tyhmiä tomppeleita! eikö teillä tarkempaa tietoa? seitsemän markkaa sain enkä suinkaan kahdeksaa." Sammakot kuitenkin kurisemistansa yhä kurisivat; "kak, kak, kak, kak." - "Noh, koskette ota uskoaksenne, kyllä minä teidän nähtenne luen hinnan," ärjäsi ukko, otti rahat taskustansa ja luki nuot seitsemän markkaansa, aina laskein sata penniä markaksi. Sammakot kuitenkin eivät hänen lukemisestansa väliä pitäneet, vaan äänsivät edellensä: "kak, kak, kak, kak," - "Vai niin!" huusi kovin suutuksissansa talonpoika, "luuletteko paremmin tietävänne kuin minä? jollette minua usko, niin lukekaa itse," ja viskasi rahat kaikki tuonne vetehen. Siihen hän sitten jäi odottamaan, kunnes lukemisensa saivat suoritetuksi ja antaisivat hänelle rahat takasin, mutta sammakot itse-pintaisesti pitivät mielensä, yhä vain kuristen: "kak, kak, kak, kak," eivätkä antaneet rahoja takaisin. Kappaleen aikaa ukko siinä kuitenkin vielä odotteli, kunnes ilta joutui ja hänen täytyi kotia lähteä, mutta silloimpa hän sammakoita oikein pahan päiväisesti parjaamahan, huutaen ihan raivoissansa: "te rapakon-kulaaajat, te pölkky-päät, te mulko-silmät, kyllähän suurisuisia olette ja osaatte senkin semmoista ääntä laskea, että oikein korvia särkee, mutta eipä teissä näy seitsemän markan lukiaa olevan; luuletteko minua haluttavan seisoskella täällä siksi, kuin viho viimeinkin tuo työ teiltä valmistuu?" Tämän sanottuansa läksi hän tiehensä, mutta sammakot hänen perästänsä yhä huutaa kurisivat: "kak, kak, kak, kak;" tuopa häntä vasta harmitti ja vielä vihoissansa hän vihdoinkin ennätti kotia.

Jonkusenkin ajan kuluttua osti ukko taas itsellensä lehmän, tappoi sen sekä laski, että, jos kävisi lihat hyvin kaupoiksi, niistä piankin karttuisi molempain lehmäin hinta, jotenka vuota hänelle jäisi kaupanpäälliseksi. Kun hän sitten lihoinensa kaupungin edustalle ennätti, oli siinä portin suussa

suuri parvi koiria, iso susi-koira etumaisena; tämä kohta lihaa kohden juoksi ja nuuskieli sitä, haukkuen: "vou, vou, vou, vou." Mutta kosk'ei tuo ensinkään näyttänyt aikovansa lakata, sanoi sille talonpoika: "kyllähän hyvinkin yskän ymmärrän, sinä siinä vou'tas laskettelet, koska lihan-haju sieramias kutittelee, mutta hupsu maar sitten olisinkin, jos sinulle lihat antaisin." Koira ei muuta vastausta laskenut kuin "vou, vou." - "Lupaatko, ett'et noita syö suuhus, ja takaatko kumppaneitas?" - "Vou. vou," sanoi koira. "No koskas sitä siinä vakuuttelet, olkoompä sitten menneeksi, tuossa lihat; kyllä sinun hyvinkin tunnen ja tiedänhän myös, kenenkä palveluksessa olet. Mutta pane se mielehes: rahani pitää minun saaman ennen kolmen päivän kuluttua, sopiihan sinun kyllä tuoda net minulle kotihini." Sitten hän kuormansa purkasi ja palasi kotia, mutta koirat hyökkäsivät lihan kimppuun, kovasti haukkuen: "vou, vou." Talonpoika, kun tämän vielä kaukaa kuuli, mutisi itseksensä: "siinä nyt kyllä kaikin laskette vou'tanne, mutta tuo isonen -- se takaus-miehenä pysyy."

Kun oli kolme päivää kulunut, ajatteli ukko: "tänä iltanahan helisee hopeat taskussani," ja oli varsin hyvillä mielin. Mutta eihän ketään kuulunutkaan maksamaan. "Eipä nyt enään ole kenehenkään luottamista," hän jupisi, ja viimein mielen-maltti häneltä tuiki loppui, hän meni kaupunkiin teurastajan luoksi ja vaati rahansa. Teurastaja luuli hänen leikkiä laskevan, mutta talonpoika vakuutti: "pila sikseen, minä tahdon rahani; onhan tuo iso koira kolme päivää sitten tuonut teille tänne kotia kokonaisen tapetun lehmän," Silloin teurastaja vihastui, sieppasi luudan-varren ja ajoi hänen ulos. "Maltappas," huusi talonpoika, "onhan vielä oikeutta mailmassa," ja meni suorastaan kuninkaalliseen linnaan sekä pyysi hallitsian puheille päästäksensä. Hän sitten vietiin kuninkaan luoksi, joka siinä istui tyttärenensä ja kysäsi, mitä vääryyttä ukko oli kärsinyt. "Voi," tämä valitti, "sammakot ja koirat ovat tavarani vieneet ja teurastaja on net minulle maksanut kepillänsä," sekä kertoi lavealta, miten tuo oli tapahtunut. Tuosta kuninkaan tytär rupesi ääneensä nauramaan, ja kuningas nyt talonpojalle lausui: "empä toki saata myöntää sinun olevan oikeassa, mutta sen sijasta olet tyttäreni saava vaimoksesi; hän ei iki-päivinänsä vielä ole mitään

nauranut ennen, kuin vasta äsken sinua, ja minä olen luvannut tyttäreni sille, joka hänen saisi nauramaan. Kyllä sinun sopii onneasi kiittää." - "Voi, voi," vastasi ukko, "empä minä hänestä suinkaan huoli; minulla on kotonani vain yksi ainoa vaimo, mutta onhan siinäkin jo liiaksi; aina, kun tulen kotia, tuntuu mielestäni, ikäänkuin noita olisi yksi joka nurkassa." Tästä kuningas kovasti suuttui ja ärjäsi: "mitäs siinä latelet, pahan-päiväinen lurjus!" - "Armollinen kuningas," ännäkösi talonpoika, "mitähän härästä muuta ottaa, kuin naudan-lihaa." - "Malta," vastasi kuningas, "sinä olet toisellaisen palkan saava. Lähde nyt tiehes, mutta palaa tänne kolmen päivän päästä, silloin sinulle viisisataa täydelleen suoritetaan."

Kun sitten talonpoika oli ovesta ulos ennättänyt, sanoi hänelle vartia: "sinähän olet kuninkaan-tyttären saanut nauramaan ja siitä varmaankin lienet kelpo palkan perinyt," - "Niimpä kyllä," ukko vastasi, "viisisataa minulle maksetaan." - "Kuuleppas," sanoi sotamies, "anna minullekin siitä vähäsen; mitäs sinä noin paljolla kullalla!" - "No niin," lausui talonpoika, "koska pyydät, sopiihan sinun saada kaksisataa, mene vain kolmen päivän päästä kuninkaan luoksi ja ilmoita, että nuot sinulle luettakoon." Siinä lähistössä silloin osasi eräs Juutalainen seisoa sekä kuuli keskustelun; tämä sitten juoksi talonpojan perään, otti häntä takista kiinni ja saneli: "oi ihmeen ihmettä, mikä onnen lempimä te olette! minä net teille tahdon vaihtaa, tahdompa pieniksi rahoiksi rikkaa, sillä mitäpä noista kovista markoista!" - "Olkoon niinkin, Juutalais-rahjus." vastasi talonpoika, "kolmesataa saat, mutta anna sinä minulle kohta pientä rahaa, kolmen päivän päästä on kuningas sinulle maksava." Iloissansa voitostaan Juutalainen hänelle kohta antoi tuon summan penni-pahasia, jotka olivat niin vajaa-arvoisia, että kaksi täysi-arvoista vastasi kolme sellaista. Kun sitten kolme päivää oli kulunut, meni talonpoika, kuten oli käsketty, taas kuninkaan luoksi. "Riisukaa takki hänen yltänsä," kuningas komensi, "hän nyt saakoon nuot viisisataansa." - "Voi harmia," sanoi siihen ukko, "net eivät enään tule minulle; kaksisataa olen vartialle lahjoittanut ja kolmesataa on Juutalainen minulta saanut vaihto-kaupassa, oikeastaan ei minun siis enään tule saada mitään." Samassa sotamies ja Juutalainen astuivat huonehesen, pyysivät saadaksensa, mitä talonpoika oli heille luvannut, ja saivatkin selkähänsä täyden määrän. Sotamies kärsivällisesti tämän saunan kesti, sillä hän jo ennallaan tiesi, miltä se maistui, mutta Juutalainen

vaikeasti valitti: "voi, voi minua onnetonta! tämmöisetkö siis nuot metalli-markat?" Kuningas ei saattanut olla talonpoikaa nauramata, ja kun kaikki hänen vihansa viimein oli haihtunut, sanoi hän: "koska jo olet palkkas hukannut ennen, kuin siitä olet hiukkaakaan saanut, tahdon sinulle hankkia korvausta; mene aarteistooni ja ota itselles sieltä rahaa mielin määrin." Tuota ei ukolle tarvinnut kahdesti sanoa, vaan tämä piankin ajoi isot taskunsa rahaa täpo täyteen. Sitten hän ravintolaan riensi ja rupesi rahojansa lukemaan. Juutalainen oli hänen peräänsä sinne hiipinyt ja kuuli, miten hän siellä yksin mutisi itseksensä: "nyt maar tuo kuningas veijari kuitenkin on minun pettänyt! olisipa hänen sopinut itse antaa minulle rahat, niin tietäisin varmaan, paljoko niitä on minulla; mitenkähän minun nyt on mahdollinen tietää, olenko taskuihini pistänyt, mitä minun oikeastaan tuli saada." - "Hyi hirveätä!" jupisi itseksensä Juutalainen, "tuo armollista Herraamme moittii, minä riennän sitä ilmoittamaan, tästä työstäni varmaankin olen palkan perivä ja häntä vielä kaupan-päällisiksi rangaistaan." Saatuansa sitten kuulla, mitä talonpoika oli sanonut, kuningas ihan silmittömäksi suuttui ja käski Juutalaisen mennä noutamaan linnahan tuota mies parkaa. Juutalainen nyt juoksemaan ukolle ilmoittamahan: "teidän pitää Herra Kuninkaan luoksi heti kohta rientämän!" - "Paremminkin minä ymmärrän, mikä on sopivaa," vastasi talonpoika, "ensin itselleni uuden takin toimitan; luuletkos, että semmoinen mies, jolla on taskut rahaa täynnänsä, astuisi vanhassa rääsytäkissa kuninkaan etehen." Kun sitten Juutalainen huomasi, ett'ei ukko ennen toista takkia saatuansa lähtisi liikkeelle, ja koska hän pelkäsi, että, jos sillä välin kuninkaan viha lauhtuisi, häneltä ehkä menisi palkka sekä ukolta rangaistus, tokasi hän sanomaan: "täksi vähäksi aikaa minä teille sulasta ystävydestä kauniin takin lainaan; tekeehän ihminen vaikka mitä lähimmäisensä mieliksi!" Tähän talonpoika suostui, otti Juutalaiselta takin ja meni hänen kanssansa linnaan. Siellä sitten kuningas ukkoa nuhteli niistä pahoista sanoista, mitä Juutalainen oli ilmoittanut hänen lausunehen. "Armollinen kuninkaani," vastasi talonpoika, "mitä ikänänsä Juutalainen virkahtaneekin, ainahan se valetta, semmoinen ei saa suustansa ainoatakaan totta sanaa; tuokin mies tuossa kehtaa väittää, että minulla on ylläni hänen takkinsa." - "Mitähän tämä tietää," huusi Juutalainen, "ompa takki minun, minähän sen sulasta ystävydestä hänelle lainasin, jotta hän saattaisi

kuninkaansa eteen astua!" Tämän kuultuansa kuningas lausui: "jommankumman tuo on pettänyt, joko minun taikka talonpojan," ja käski maksaa hänelle lisäksi vielä muutaman kovan markan; mutta talonpoika läksi kotia hyvä takki yllä ja kelpo kultaa taskut täynnänsä sekä mutisi mennessänsä: "tämän kerran minä kuitenkin oikein osasin."

* * *